

Za državno nagrado na področju ohranjanja narave predlagani štirje kandidati

1.6.2026 - | gov.si

V letu 2026 letu ste lahko za Nagrado Rada Smerduja za izjemne dosežke, ki pomembno prispevajo k razvoju stroke na področju ohranjanja narave in k ohranjanju narave, predlagali skupine, društva, ustanove, zavode ali druge organizacije. Na razpis so prispeli štirje predlogi. Nagrado bomo podelili na letošnjem Dnevu narave, 12. junija v Kongresnem centru Brdo.

Prispele predloge kandidatov je pregledal Odbor za podeljevanje nagrad Republike Slovenije na področju ohranjanja narave. Nagrado bomo letos podelili tretjič. Prvo nagrado za izjemen prispevek k ohranjanju narave smo v letu 2024 podelili Društvu za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije, v letu 2025 pa Andreji Slameršek.

Dan narave 2026 bo v obliki naravovarstvenega foruma predstavljal domače akterje in projekte. Na okrogli mizi bomo spregovorili o zglednih primerih izboljšanja stanja narave na terenu, v nadaljevanju pa s pomočjo delavnic oblikovali predloge za prihodnje naravovarstvene ukrepe. Osredotočili se bomo na tri tematske sklope: obnova narave in Natura 2000, sobivanje človeka in narave ter vključevanje javnosti v ohranjanje narave. S predavanjem Učenje za skupno prihodnost: vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj filozofa prof. dr. Tomaža Grušovnika, dekana Pedagoške fakultete Univerze na Primorskem, bomo zaključili strokovni del dogodka.

S podelitvijo Nagrade Rada Smerduja želimo prispevati k večjemu zavedanju ljudi o pomenu aktivnega ohranjanja narave. Opozoriti želimo na prispevek zaslužnih posameznikov, skupin in organizacij ter nagraditi njihove dosežke na področju ohranjanja narave, povečati njihovo prepoznavnost in okrepiti vedenje o dolgoročnem pomenu, ki ga imajo.

Predstavitev kandidatov za Nagrado Rada Smerduja v letu 2026

(Povzeto po pisnih predlogih in vrstnem redu, kot jih je prejel Odbor za podeljevanje nagrad Republike Slovenije na področju ohranjanja narave)

Morigenos, slovensko društvo za morske sesalce – 25 let dolgoročnega raziskovanja in varstva delfinov v slovenskem morju

Morigenos – slovensko društvo za morske sesalce že 25 let pomembno prispeva k raziskovanju in varstvu morja v Sloveniji. Raziskovalno deluje tudi mednarodno, med drugim v zahodni Afriki, arabskem območju ter na Pitcairnovih otokih v južnem Tihem oceanu. Kot organizacija v javnem interesu združuje vrhunsko znanstveno raziskovanje, izobraževanje ter sodelovanje z odločevalci in javnostjo. S sistematičnim zbiranjem podatkov in inovativnimi raziskovalnimi metodami je poglobilo razumevanje populacije delfinov in vpliva človeških dejavnosti na morsko okolje. Zbrani podatki so imeli pomemben vpliv na zagotavljanje ugodnega stanja populacije delfinov in hkrati prispevali k ohranjanju drugih vrst v morskem ekosistemu ter s tem k ohranjanju biotske raznovrstnosti.

Društvo Morigenos je ključen akter v ozaveščanju javnosti o pomenu ohranjanja narave. S svojimi aktivnostmi in komunikacijskimi strategijami spodbuja razumevanje, kako ključni so ohranjeni

morski ekosistemi za družbo in gospodarstvo. Leta 2023 je društvo odprlo Center o delfinih, prvo znanstveno-izobraževalno središče v Sloveniji, posvečeno morskim sesalcem.

Park Škocjanske jame - Park Škocjanske jame: 40 let svetovne dediščine, 30 let znanja, varovanja in navdiha

Javni zavod Park Škocjanske jame že 30 let upravlja Regijski park Škocjanske jame in opravlja poslanstvo ohranjanja in raziskovanja svetovno znanega zavarovanega območja, njegovih izjemnih geomorfoloških, geoloških in hidroloških znamenitosti, redkih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst ter kulturne dediščine. S premišljenimi in z različnimi strokami usklajenimi upravljavskimi ukrepi je zavod postavil visoke standarde za varstvo in ohranjanje zavarovanega območja kot svetovne dediščine ter postal vzor drugim upravljavcem doma in v tujini. Upravljavski ukrepi vključujejo tako premišljeno obnovo infrastrukture in omejevanje obiskovalcev v jami kot številne ukrepe na površju - vzpostavitev kraških travnišč, obnove kalov in suhih zidov.

Zavod s številnimi aktivnostmi prispeva k prepoznavnosti pomena ohranjene narave. Z mrežo prostovoljnih naravovarstvenih nadzornikov, raznolikimi predavanji, delavnicami in drugimi dogodki ozavešča in spodbuja ohranjanje biotske raznovrstnosti. Prek mreže šol, ustanovljene že leta 2003, zavod uresničuje svoje temeljno poslanstvo: posredovati znanje preteklih generacij ter usposobiti posameznika za življenje v sedanjosti in prihodnosti.

Društvo za raziskovanje jam Ljubljana - Dokumentiranje in varstvo jam 2010-2026

Društvo za raziskovanje jam Ljubljana že 116 let neprekinjeno raziskuje in varuje jamski svet. V zadnjih 16 letih so dokumentirali 995 novih jam v skupni dolžini 80 km in globini 25 km. Večina podzemnega sveta je za ljudi nedostopna. Raziskane jame predstavljajo okna v podzemlje za raziskovalce različnih strok, ki razlagajo gradnike in procese podzemnega okolja, geologe, hidrologe, arheologe in biologe. Ugotovitve in poglobljeno znanje sta osnova tudi za varstvo žive in nežive narave.

Društvo je v 2006 naredilo prvi spletni kataster jam na svetu - eKataster jam, kjer lahko jamarji, ljubitelji narave in ostali poiščejo podatke in dokumente o jamah. Društvo je v zadnjih 16 letih prispevalo v kataster 3600 dokumentov (zapisnikov, načrtov), v katere so med drugim vključene tudi informacije o bioloških opažanjih, onesnaženosti in drugih človeških vplivih.

Društvo veliko pozornosti namenja predstavljanju jam in krasa s predavanji, razstavami, srečanji in izobraževanju mladih jamarjev. Izpeljali so vrsto čistilnih akcij jam in drugih naravovarstvenih aktivnosti. Z vsakoletnim podeljevanjem nagrade Viljema Puticka spodbujajo kvalitetno dokumentiranje jam, tudi z upoštevanjem pravil jamam prijaznega raziskovanja.

Združenje CI za Slovenijo brez vetrnih elektrarn - Varstvo narave in biotske raznovrstnosti v postopkih umeščanja vetrnih elektrarn v prostor

Združenje CI za Slovenijo brez vetrnih elektrarn je civilnodružbena iniciativa, ki aktivno od leta 2024 deluje na področju varstva narave in biotske raznovrstnosti v Sloveniji. Osredotoča se na opozarjanje na vplive umeščanja vetrnih elektrarn v prostor. Redno in aktivno sodeluje v javnih razpravah ter v postopkih presoje vplivov na okolje, kjer podaja strokovno utemeljene pripombe in pobude. Pri tem dosledno opozarja na tveganja za biotsko raznovrstnost, zlasti na območjih z visoko naravovarstveno vrednostjo, ter na potrebo po celovitih, transparentnih in strokovno podprtih odločitvah. S svojim delovanjem pomembno prispevajo k preprečevanju degradacije okolja in ohranjanju naravne dediščine.

Združenje s številnimi aktivnostmi tudi prispeva k ozaveščanju javnosti o pomenu ohranjanja narave,

zlasti v kontekstu energetskega prehoda. Preko javnih objav, sodelovanja v razpravah in komunikacije z lokalnimi skupnostmi povečuje razumevanje vplivov posegov na ekosisteme ter pomena biotske raznovrstnosti.

<https://www.gov.si/novice/2026-06-01-za-drzavno-nagrado-na-podrocju-ohranjanja-narave-predlagani-stirje-kandidati>